

Postbus 856 | 5201 AW 's-Hertogenbosch | Nederland

Energiekamer
t.a.v. de heer drs. F.E. Koel
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

adres Burg. Burgerslaan 40
5245 NH Rosmalen
postadres Postbus 856
5201 AW 's-Hertogenbosch
telefoon +31 73 853 16 41
fax +31 84 713 83 44
internet www.enexis.nl

datum 18 maart 2010
onderwerp Zienswijze concept-methodebesluit gas
uw kenmerk 103222_1
behandeld door drs. J.L.T. Blommaert
telefoon 06-50630361
e-mail jos.blommaert@enexis.nl

ons kenmerk 10-SRA-uit-008

Geachte heer Koel,

Naar aanleiding van uw schrijven van 5 februari j.l. met bovenaangehaald kenmerk gelieve u onderstaand aan te treffen de zienswijze van Enexis naar aanleiding van het gepubliceerde concept-methodebesluit gas. Deze zienswijze wordt ook namens ZEBRA Gasnetwerk (verder: ZEBRA) ingebracht.

Enexis en ZEBRA hebben kennis genomen van de zienswijze die Netbeheer Nederland namens de regionale netwerkbedrijven heeft ingediend en maken deze tot de hunne.

Aanvullend op de zienswijze van Netbeheer Nederland wil Enexis (alsook ZEBRA) graag de volgende opmerkingen op het concept-methodebesluit onder uw aandacht brengen.

Regulering EHD-netten

In de derde reguleringsperiode (2008 tot en met 2010) werden de drie EHD-netten (van ZEBRA, Delta Netwerkbedrijf (DNWB) en Enexis) in eerste instantie behandeld als gezamenlijke categorie. Echter naar aanleiding van bezwaren van DNWB zijn de netten in de definitieve versie behandeld als een aparte afzetcategorie, welke voor ZEBRA een hogere kortingsfactor tot gevolg had.

In de aanloop naar de nieuwe reguleringsperiode (2011-2013) heeft de Energiekamer een onderzoek uitgevoerd naar de vergelijkbaarheid van de netten. Hieruit is gebleken dat de afzet niet vergelijkbaar is:

- DNWB factureert op basis van gecontracteerde capaciteit¹
- Enexis factureert op basis van contractueel vastgelegde vaste capaciteit
- ZEBRA factureert (momenteel nog) op basis van een overeenkomst met de shippers

Op grond hiervan handhaaft de Energiekamer een aparte afzetcategorie (voor ZEBRA en Enexis) en voert zij een correctie door op de wegingsfactor van deze afzetcategorieën. De afzet van het EHD-net van DNWB wordt ongecorrigeerd ondergebracht in de categorie telemetriegrootverbruik. De correctie wordt toegepast omdat het, volgens de Energiekamer, onwenselijk is dat de aanwezigheid van EHD-netten binnen de regulering leidt tot een negatief effect op de uitkomsten van de regulering van andere netten.

Wij plaatsen bij deze handelwijze een tweetal kanttekeningen.

Onevenredige benadeling belangen Enexis en Zebra

De Energiekamer heeft nog steeds geen definitief besluit genomen (randnummer 142) en stelt dit uit tot de volgende reguleringsperiode. Wij vragen ons af waarom dan thans niet volstaan kan worden met het handhaven van wijze van regulering in het vorige methodebesluit. Enexis en ZEBRA worden immers ten gevolge van de interimoplossing onevenredig hard in hun belangen geschaad, niet alleen in financiële zin maar ook anderszins. Zo krijgt ZEBRA te maken met torenhoge x-factoren die de suggestie wekken dat ZEBRA zeer inefficiënt haar net beheert. Dat is natuurlijk niet zo. Daarnaast ontstaat er onrust in de markt doordat ZEBRA transporttarieven publiceert die wel erg laag worden ten opzicht van die van GTS. Wij herinneren u eraan dat het CBb de vigerende praktijk tussen ZEBRA en de shippers inzake de vermarkting van capaciteit uitdrukkelijk heeft gesanctioneerd.² De Energiekamer ziet ook expliciet onder ogen (randnr. 145) dat Enexis en ZEBRA nadeel ondervinden van de methode die thans wordt voorgesteld, zonder zelfs maar toe te lichten waarom het gerechtvaardigd is dat juist Enexis en ZEBRA deze lasten dragen. De Energiekamer kan niet volstaan met te stellen dat dit onvermijdelijk is omdat anders alle netbeheerders last zouden ondervinden van de – volgens de Energiekamer – afwijkende positie van EHD-netten van Enexis en ZEBRA, omdat ook op andere, voor

¹ Met de start van de regulering van de EHD-netten in 2008 is DNWB begonnen met het opzeggen van de contracten met shippers en met het afsluiten van aansluit- en transportovereenkomsten met afnemers. DNWB heeft nu echter de intentie uitgesproken om de contracten met afnemers weer te ontbinden en weer een shipperovereenkomst aan te gaan met Delta Energy B.V en laatstgenoemde dan ook in het vervolg te gaan factureren voor het gevoerde transport

² CBb 20 juli 2009, LJN:BJ4704

Enexis en ZEBRA minder belastende wijze, rekening kan worden gehouden met de belangen van de overige netbeheerders (zie hierna). De Energiekamer zou dan ook handelen in strijd met het evenredigheidsbeginsel door deze last voor rekening van ZEBRA en Enexis te laten.

Inhoudelijk onjuiste overwegingen

In randnummer 141 concludeert de Energiekamer na onderzoek dat er verschillend wordt gefactureerd. Voor ZEBRA ten opzichte van DNWB klopt dit, maar niet voor Enexis ten opzichte van DNWB. Dit omdat Enexis ook factureert tegen de gecontracteerde capaciteit.

DNWB kondigt aan binnenkort weer te gaan factureren aan de shipper zoals ZEBRA en Enexis sinds jaar en dag ook doen. Dan vervalt toch de rationale van de thans voorgestelde reguleringswijze want er is dan geen enkele reden om af te wijken van de wijze van reguleren zoals die thans geldt, in afwachting van een definitieve reguleringswijze?

Het komt ons merkwaardig voor dat het EHD-net van DNWB vergelijkbaar is met haar HD-net enkel en alleen vanwege het feit dat de wijze van factureren gelijk zou zijn. Hierbij geldt toch dat de kosten per prestatie vergelijkbaar moet zijn (EHD is niet vergelijkbaar met HD alleen al om het feit dat de druk anders is en er maar een paar afnemers op dit EHD-net zijn aangesloten).

Kortom, Enexis en ZEBRA zijn het niet eens met de voorgestelde regulering van de EHD-netten. Deze methode is willekeurig en is reeds thans achterhaald in verband met het voornemen van DNWB om een andere factureringwijze te gaan toepassen. Tevens is er geen enkele aanleiding om voor de komende 3 jaren de reeds vastgestelde methode te wijzigen omdat ook onder het huidige reguleringsstelsel reeds sprake is van een tijdelijke situatie ten aanzien van EHD-netten.

Zoals reeds eerder aangegeven (zowel tijdens de besprekingen die DNWB, ZEBRA als Enexis met u hadden over dit punt alsook schriftelijk via een email d.d. 27 november 2009 aan o.a. uw mw. Van Dijk) biedt de Gaswet voldoende mogelijkheden om deze netten op een andere wijze te reguleren waarbij eveneens geen negatief effect voor de overige regionale netten ontstaat.

Aansluitdichtheid als ORV

Bepaling van het financiële effect van aansluitdichtheid

In een brief d.d. 28 augustus 2009 informeert de Energiekamer de sector over de stand van zaken betreffende het onderzoek naar aansluitdichtheid. Zij geeft aan dat er op basis

van de onderzoeken door verschillende bureaus een relatie bestaat tussen aansluitdichtheid en de netlengte per aansluiting.

Het bureau D-cision krijgt daarna opdracht van de Energiekamer om te onderzoeken of, en zo ja welke mogelijkheden voor de Energiekamer bestaan om extra data te verkrijgen over pijp- en leidinggerelateerde kosten, op basis waarvan de Raad kan beoordelen of aansluitdichtheid een objectiveerbaar regionaal verschil is.

De Raad concludeert dat op basis van het rapport van D-cision, "Methoden om de pijp en leiding gerelateerde kosten te bepalen" d.d. 7 juli 2009, alleen een mogelijkheid is voor elektriciteit om extra inzicht te verkrijgen in pijp en leiding gerelateerde kosten. Dit door middel van het opsplitsen van de startactiva.

Tevens concludeerde de Energiekamer dat dit voor gas niet werkbaar is.

Op 5 november 2009 is er door Enexis, Delta, Rendo, Cogas en Intergas een gezamenlijke brief aan de Energiekamer gestuurd waarin aangegeven wordt dat de conclusie ten aanzien van gas niet worden gedeeld.

In het rapport van D-cision wordt in hoofdstuk 7 "Conclusie en advies" beschreven dat voor gas nimmer een activawaarde is vastgesteld voor de categorie pijpleiding. De Energiekamer had natuurlijk destijds een dergelijke opbouw ook voor gas kunnen vragen. Verder geeft D-cision in het genoemde hoofdstuk aan dat een dergelijke opbouw wel degelijk verkregen kan worden, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de inventarisatie door Troostwijk of door middel van nauwkeurig beschikbare netlengtes per 31 december 2006. Deze lengtes kunnen vermenigvuldigd worden met eenheidsprijzen waarvoor D-cision eveneens een paar methodes omschrijft.

De Raad geeft in het voorliggende ontwerpmethodebesluit aan dat een nadere analyse van de leidinggerelateerde kosten mogelijk meer inzicht zou geven, maar dat een gedetailleerde opsplitsing van de start-GAW ontbreekt. Enexis is blij dat de Raad toch nader gaat onderzoeken of aansluitdichtheid voor gas als ORV moet worden aangemerkt.

Enexis is in dit verband van mening, zoals ook verwoord in de brief van 21 december 2009 die aan de Energiekamer is verstuurd, dat het onvermijdelijk is in de reguleringssystematiek rekening te houden met inmiddels erkende meerkosten bij lagere aansluitdichtheid.

D-cision heeft geconstateerd dat er twee acceptabele benaderingen zijn om de aan aansluitdichtheid gerelateerde kapitaalkosten te bepalen. De eerste benadering herleidt de aan aansluitdichtheid gerelateerde kapitaalkosten uit de start-GAW. De tweede benadering is een modelmatige benadering.

In het voorliggende ontwerpmethodebesluit stelt de Raad dat de modelbenadering niet voldoet aan de uitgangspunten die de Raad heeft geformuleerd. De belangrijkste reden

hiervoor is volgens de Raad dat met andere uitgangspunten wordt gewerkt dan bij de vaststelling van de start-GAW. De Raad meent dat dit onwenselijk is. Het belangrijkste bezwaar tegen de GAW-benadering is dat de benodigde gegevens over de GAW niet in detail beschikbaar zijn. Het voordeel van de modelbenadering is dat deze gegrondvest is op een heider theoretisch kader en transparante assumpties. Het felt dat deze benadering afwijkt van de bepaling van de start-GAW zien wij niet als een groot bezwaar. Een compromis zou kunnen zijn om beide benaderingen te combineren. Dit zou kunnen door de leidinggerelateerde kosten te bepalen aan de hand van de modelmatige benadering van D-cision en vervolgens de uitkomsten hiervan terug te schalen naar het totaalbedrag van de sector-GAW.

Terugwerkende kracht

In het ter commentaar voorliggende ontwerpmethodebesluit staat in randnummer 224: "Het derde uitgangspunt is dat de Raad kosten voor ORV's vergoedt vanaf de eerstvolgende reguleringsperiode nadat zij door de Raad als ORV zijn aangemerkt. De Raad past geen correctie met terugwerkende kracht over eerdere reguleringsperiodes. Een dergelijke aanpassing leidt tot onzekerheid bij afnemers, netbeheerders en investeerders over de rechtmatigheid van vroegere inkomsten en tarieven en het verloop van toekomstige inkomsten en tarieven."

In het vigerende methodebesluit wordt in randnummer 142 vermeld dat "de onderzoeksuitkomsten van Brattle, indien daar aanleiding toe is, vanaf de 3de reguleringsperiode in de tarieven zullen worden verwerkt. De Raad past geen correctie toe met terugwerkende kracht over de 1ste en 2de reguleringsperiode."

Enexis is van mening dat het uitgangspunt zoals in het besluit 3de reguleringsperiode aangegeven moet blijven gelden voor het lopende onderzoek. Dat betekent concreet dat de uitkomsten van het lopende onderzoek naar de financiële effecten van aansluitdichtheid met terugwerkende kracht vanaf de 3de reguleringsperiode zouden moeten gelden. De door de Raad – opnieuw – opgevoerde motivering aan de hand van het belang van rechtszekerheid overtuigt niet, alleen al om dat nu juist is aangekondigd in het thans vigerende methodebesluit dat correcties voor ORV's over de 3de reguleringsperiode mogelijk zijn. Dit gegeven, in combinatie met het reeds lang door de Energiekamer aangekondigde onderzoek naar ORV's en het belang dat de wetgever aan ORV's hecht, maakt dat naar onze mening niet goed is in te zien waarom het daadwerkelijk effectueren van het reeds lang bekende voornemen tot het in de regulering betrekken van ORV's in strijd zou zijn met de rechtszekerheid en waarom de belangen van netbeheerders hierin niet meewegen.

In dit verband constateren wij dat het onderzoek naar aansluitdichtheid veel tijd in beslag heeft genomen en zelfs nog neemt. Het onderzoek heeft zelfs bijna een jaar stil gelegen. Op 4 mei 2007 ontvingen wij een brief van DTe waarin deze vertraging wordt gemeld,

"gelet op het grote aantal urgente en deels ook nieuwe onderwerpen is DTe genoodzaakt om, ten opzichte van de eerder werkplannen, een nadere prioritering aan te brengen in de diverse projecten ... als gevolg hiervan heeft DTe besloten om het tempo waarin het onderzoek naar aansluitdichtheid wordt uitgevoerd, te vertragen."

Op 27 oktober 2008 hebben wij andermaal een mailbericht van u ontvangen waarin een vertraging van het onderzoek wordt aangegeven, er staat dat het u "de nodige tijd kost" om de door de netbeheerders aangeleverde data te bestuderen. In een volgend mailbericht van 25 november 2008 schrijft u "In een vorige mail hebben wij kenbaar gemaakt dat door (de complexiteit van) het vraagstuk welke kosten pijp/leiding gerelateerd zijn en hoe die uniform zijn vast te stellen, het onderzoek stagneert."

Wij zijn van mening dat deze aanzienlijke vertragingen geen consequenties mogen hebben voor de datum van inwerkingtreding van de financiële verrekening van de effecten van de aansluitdichtheidsverschillen. Enexis heeft altijd aangedrongen op tijdige afronding van het onderzoek en mag niet gestraft worden voor vertragingen die niet aan haar zijn te wijten. Zoals wij al eerder opmerkten kan de rechtszekerheid – wat daarvan in dit verband verder zij – geen doorslaggevend argument (meer) zijn om opnieuw de verwerking van de ORV's in de reguleringsmethodiek vooruit te schuiven.

Invoering capaciteitstarief

In 2009 is ten behoeve van het faciliteren van het nieuwe marktmodel het capaciteitstarief ingevoerd. Voor facturatie doeleinden wordt nu voor kleinverbruikers een forfaitaire, uniforme rekencapaciteit toegepast. Deze rekencapaciteiten vereenvoudigen de administratieve processen in de markt, maar zijn geen maat voor de prestatie van netbeheerders.

In randnummer 49 van het ontwerp methodebesluit stelt de Energiekamer dat "de inkomstenniveaus van netbeheerders nog niet volledig aan capaciteit gerelateerd zijn, waardoor er op dit moment, gemeten naar capaciteit, tussen netbeheerders nog verschillen in inkomstenniveaus bestaan."

Het capaciteitstarief is, zelfs op initiatief van Enexis, door de sector voorgesteld om het eenvoudiger te maken het gewenste leveranciersmodel in te voeren. Het is daarbij expliciet niet de bedoeling geweest de inkomensverdeling tussen de netbeheerders om die reden aan te passen. Daar was ook geen enkele aanleiding voor. De Energiekamer is blijkbaar van mening dat capaciteit een betere cost-driver is dan volume en tracht de huidige verschillen in inkomstenniveaus te nivelleren door de gefactureerde capaciteiten als maat te nemen voor de prestatie van netbeheerders, en daarmee als basis voor de toegestane inkomsten. Bij grootverbruikers wordt de werkelijk benutte capaciteit gemeten en gefactureerd en is daarmee in lijn met de prestatie van een netbeheerder. De uniforme, forfaitaire rekencapaciteit van kleinverbruikers die ingevoerd is ten behoeve van

eenvoudige facturatie, zegt echter niets over de werkelijk benutte capaciteit van deze groep aangeslotenen. Het is voor Enexis dan ook onverklaarbaar dat de Energiekamer deze rekenhoeveelheden als maat voor de prestatie van netbeheerders wil gebruiken.

De Energiekamer gaat op die manier namelijk geheel voorbij aan het feit dat er tussen netbeheerders verschillen (kunnen) bestaan in werkelijke benutting van capaciteit door kleinverbruikers. Zoals gezegd wordt de werkelijk benutte capaciteit bij kleinverbruikers niet gemeten. Echter, het verbruik van deze klanten is een goede proxy voor de werkelijk benutte capaciteit van deze groep aangeslotenen. Dit kan empirisch worden aangetoond.

Enexis heeft het afgelopen jaar als pilot een groot aantal slimme meters geplaatst bij verschillende afnemers. Deze slimme meters registreren naast het reguliere verbruik van de aansluiting ook de maximale benutting van de aansluiting in een bepaalde periode. Analyse van deze data bevestigt dat een hoger verbruik (m³) ook daadwerkelijk leidt tot een hogere maximale benutting (m³ per uur) en daarmee tot een hogere benutting van het gasnet.

Ons inziens zou de Energiekamer bij het bepalen van de Samengestelde Output per netbeheerder dan ook rekening moeten houden met de verschillen in werkelijk benutte capaciteit tussen netbeheerders. De (forfaitaire) rekencapaciteit heeft om hierboven beschreven redenen geen link met de bedoelde prestatie van netbeheerders. De Energiekamer zou dan ook moeten corrigeren voor dit verschil.

Een praktische manier om hiermee om te gaan is door (per afnemerscategorie) het verbruik per aansluiting te berekenen en de verschillen ten opzichte van het gemiddelde te verdisconteren in de rekencapaciteiten van de verschillende netbeheerders. Op die manier doet de Energiekamer recht aan de verschillen tussen netbeheerders in (werkelijk) benutte netwerkcapaciteit door kleinverbruikers.

Tenslotte is de Energiekamer ons inziens verplicht om bij een wijziging van de methode (prestatiemeting op basis van capaciteit in plaats van verbruik) dit gedegen te onderbouwen. Het zonder onderbouwing wijzigen van de methode op dit punt is volgens Enexis dan ook volstrekt arbitrair.

Productiviteitsverandering – forward looking

De productiviteitsverandering die de Energiekamer van netbeheerders verwacht is een belangrijk onderdeel voor de bepaling van de toegestane inkomsten. Ondanks de mondeling en schriftelijk onderbouwde en voorgestelde aanpassingen op dit punt is de Energiekamer wederom voornemens om de verwachte productiviteitsverandering te

baseren op de gezamenlijke kostenontwikkeling van zowel operationele kosten als kapitaalslasten uit het verleden.

Wat betreft de operationele kosten is dit ons inziens een juiste benaderingswijze, netbeheerders kunnen deze kosten immers direct beïnvloeden en worden zo gestimuleerd om efficiënter te gaan werken. Voor operationele kostenontwikkelingen is aansluiten bij het recente verleden dan ook correct voor zover het om niet-beïnvloedbare kosten gaat.

De kapitaalskosten daarentegen zijn grotendeels gerelateerd aan investeringskosten die samenhangen met wettelijke taken van netbeheerders om nieuwe klanten aan te sluiten, bedrijfsmiddelen tijdig te vervangen, te zorgen voor voldoende capaciteit, etc. Deze kosten worden dus enerzijds bepaald door de toestand van het net en samenhangend vervangingsbeleid (vervangingsinvesteringen) en anderzijds door de (verwachte) vraag naar (extra) capaciteit van klanten (uitbreidingsinvesteringen).

Terugkijken op investeringen in het verleden en de ontwikkeling doortrekken naar de toekomst zonder met de bijzondere aard en historische achtergrond van de kapitaalkosten rekening te houden is ons inziens niet de meest geschikte manier om tot een voorspelling van de productiviteitsverbetering te komen.

Wij vertrouwen erop u hiermede van dienst te zijn geweest. U kunt te allen tijde contact met mij opnemen indien een nadere toelichting gewenst is.

Met vriendelijke groet,

Drs. J.L.T. Blommaert
Directeur Strategie & Regulering